

GYVIEJI ARCHYVAI

Dalelė Šventojo Miesto ir Popiežiaus palaiminimas širdyje

Rugpjūčio 3-9 dienomis Romoje Italijoje vyko tarptautinis ministrantų (patarnautojų) susitikimas tema „Štai aš, siųsk mane“ (Iz 6,8), kurį rengia ministrantų vienijanti organizacija, žinoma lotynišku pavadinimu „Coetus internationalis ministrantium“, ji įkurta 1960 m. Į šį susitikimą Šventajame Mieste – Romoje – vykau ir aš – Valkininkų švč. M. Marijos Apsilankymo bažnyčios ministrantas Evaldas

Rugpjūčio 1-osios rytą su Vilniaus, Kauno arkivyskupijų taip pat Vilkaviškio ir Kaišiadorių vyskupijų patarnautojais sėdome į lėktuvą ir jau pietus valgėme lietuviškame Italijos viešbutyje „Villa Lituania“. Nieko nelaukdami pradėjome savo piligrimystę po Romą. Visą savaitę Romos bažnyčių, bazilikų ir kitų lankytinų vietų paslaptis mums atskleidė kunigas Mindaugas Bernotavičius, kilęs iš Druskininkų parapijos, bet dabar studijuojantis Romoje.

Pirmąsias tris dienas susipažinome su Italijos sostine ir jos apylinkėmis. Aplankėme visas tris Romos patriarchato bažnyčias - visų bažnyčių motiną Šv. Jono Laterano baziliką, Švč. M. Marijos baziliką ir, savaiame aišku, Vatikano Šv. Petro baziliką. Taip pat aukojome savo kelius, lipdami šventaisiais Laiptais ir kiekvieną dieną atiduodavome vis daugiau jėgų, kad per alinančių karštį pamatyti visus Romos miesto stebuklus. Keliavome į Vatikaną, į pačią Šv. Petro baziliką. Lipome į bazilikos kupolą, iš kurio atsivėrė kvapą gniaužianti Italijos panorama su nuostabiais Apalačų kalnais horizonte. Turėjome galimybę nusileisti į bazilikos rūšį ir pabūti prie pačio šv. Petro kapo

ir pamatyti bei pasimelsti prie kitų popiežių kapų. Tą pačią dieną aplankėme Šv. Angelo pilį – Popiežiaus tvirtovę ir jo reprezentacinę būstinę, pastatytą I amžiuje, išskentėjusią visus puolimus, karus ir tvirtai stovinčią iki šiol. Kas be ko, aplankėme Koliziejų, kuriame už tikėjimą buvo išlieta daug krikščionių kraujo. Vėliau grožėjomės Panteonu – švč. M. Marijos Kankinių karalienės bažnyčia. Šioje nuostabioje bažnyčioje, kuri iš pradžių buvo didingiausia pagonių šventykla yra dviejų paskutinių Italijos karalių – Vittorio Emanuele II ir Umberto I – kapai.

Trečiąją kelionės dieną pradėjome labai anksti į šiaurės Italijoje esantį miestą Asyžių – šv. Pranciškaus ir šv. Klaros miestą. Atkeliavę traukiniu patraukėme į švč. M. Marijos Angelų Karalienės baziliką. Įdomiausia tai, jog didingosios bazilikos viduryje stovi labai maža Porciunkulės koplyčia, kurią savo laiku Dievo įkvėptas atstatė šv. Pranciškus Asyžietis, pranciškonų ordino įkūrėjas. Džiaugėmės, kad kaip tik tą dieną buvo Porciunkulės atleidimo diena. Išklause šv. Mišias italų kalba savo kelionę tęsėme autobusu, užkilome į senojo Asyžiaus kalvą. Iš ten su galinga rožinio malda jau savo-

mis kojomis keturis kilometrus keliavome į kalvos viršūnę. Mūsų tikslas – šv. Pranciškaus gyvenimo vieta ir pirmasis pranciškonų ordino vienuolynas. Sivilinant negailestingai saulei pasiekėme tikslą. Asyžiuje taip pat aplankėme daug bažnyčių ir šventų vietų, kurios tik sustiprino tikėjimą. Nepamiršome ir šv. Pranciškaus kapo, prie kurio pavedėme šventojo globai save pačius ir visus likusius Lietuvoje.

Ketvirtoji kelionės diena – visos mūsų kelionės kulminacija. Šią dieną vyks susitikimas su Popiežiumi Pranciškumi. Anksti ryte lankėmės šv. Sebastijono katakombose, kuriose galėjome prisiliesti prie gilios senovės, kai krikščionys buvo persekiojami ir negailestingai žudomi. Po pietų jau aš vienas su vadovu Algirdu patraukiau į Vatikaną, kadangi buvau tas laimingasis, kuris atstovavau Lietuvai kartu su dar vienu patarnautoju iš Panevėžio, stovėdamas prie Popiežiaus ir dalyvaudamas šalių pristatyme su savo šalies vėliava. Buvau nepaprastai laimingas, žinodamas, kad būsiu taip arti Šventenybės. Kai netikėtai visų šalių atstovus pasikvietė vienas iš organizatorių ir duodamas geltonus lapelius – leidimus, pasakė, kad mes

renginio pabaigoje galėsime asmeniškai paspausti ranką ir pabendrauti su Šventuoju Tėvu, maniau, širdis iššoks iš krūtinės. Buvau neapsakomai laimingas ir pakylėtas. Nekantriai laukiau tos akimirkos ir kai ji atėjo vos stovėjau ant kojų. Laikydama Jo ranką džiaugiausi Popiežiaus paprastumu, linksmu veidu, drąsinančia šypsena ir nuo jo sklindančia šiluma, meile, kurią jis įkvėpia kiekvienam su juo bendraujančiam. Sunku buvo pratarti žodį, bet išdrįsau. Po visko, nupildamas nuo pakilos, gavau rožinį – Popiežiaus palaimintą ir su jo heraldiniais simboliais. Manau, per visą mano gyvenimą nieko negali nutikti geriau už tai. Diena buvo nuostabi ir

palaiminta.

Kitos kelionės dienos buvo taip pat labai įdomios. Aplankėme begalę bažnyčių, bazilikų, šventų vietų. Roma – miestas, kurio kiekvienoje gatvėje yra bent po tris bažnyčias ir keletą kavinių. Meldėmės prie daugelio šventųjų relikvijų: šv. Petro, Pauliaus, Valentino, Sebastijono, Klaros, Jono Pauliaus II, Pranciškaus Asyžiečio ir kitų šventųjų, dalyvaudome adoracijoje, kasdien turėjome šv. Mišias, susitikome su Romoje gyvenančiais lietuviais. Įsitikinau, jog posakis, kad visi keliai veda į Romą, yra teisingas. Ispūdžiai ir patirtis tikrai neišdildomi. Taigi bijantį bažnyčios jaunimą galiu patikinti, kad tikėjimas nėra tik

klūpėjimas ir rožinio malda. Tai labai šaunus dalykas, atveriantis kelią į platesnes žmogaus ir pasaulio išvalgas, į naujas galimybes.

Už šią kelionę, už šią nuostabią dovaną noriu padėkoti Valkininkų parapijos klebonui kun. Broniui Krakevičiui. Tik jo dėka aš galėjau išpildyti savo dvi didžiausias gyvenimo svajones – aplankyti Romą ir pabendrauti su Popiežiumi. Dėkoju dekanato kunigams už pasitikėjimą, siunčiant mane į šią piligriminę kelionę, naujiems draugams – už bendravimą, vadovams – už kantrybę.

Evaldas MANKEVIČIUS
Valkininkų bažnyčios ministrantas

Svarbus liudytojas

Rugpjūčio 14 dienos „Merkio krašto“ publikacijoje „Vertėja“, parašytoje remiantis varėniškio Romualdo Žičkaus prisiminimais apie jo mamą Ievą Žičkienę (II pasaulinio karo metu dirbusią vokiečių komendantūroje vertėja), užsiminėme, kad p. Romualdas prisiminimais apie karo baisumus pasidalijo ir su Varėnoje viešėjusiais prancūzais, ta tema kuriančiais filmą

Filmo kūrėjai tuomet p. Romualdą nupaiveklavo, o neseniai jis paštu gavo jų padėką už labai svarbius liudijimus ir dvi nuotraukas atminimui (žr. vieną iš jų, taip pat padėkos faksimilę).

Beje, p. Romualdas ir pats fotografuoja nuo pat vaikystės – nuo tada, kai II pasaulinio karo metais vokiečių kareivis jam padovanojo

R. Žičkus

Ačiū, kad pasidalinote prisiminimais. Mums ir būsimoms kartoms Jūsų liudijimas labai svarbus, kad pasimokyti iš praeityje padarytų klaidų. Ačiū Jums.

Pagarbiai,

Yahad – In Unum

pirmąjį fotoaparata, kuris veikia iki šiol. Fotografavimas savo malonumui vėliau tapo net profesija – p. Romualdas daug metų dirbo rajono prokuratūroje fotografu. Beje, praėjusiame „Merkio krašte“ publikuotos nuotraukos apie varėniškius Baltijos kelyje – taip pat

yra jo anksčiau niekur neskelbtas darbas. P. Romualdas yra įamžinęs ir Persitvarkymo Sąjūdžio sukvietimų mitingų bei įvairių susibūrimų akimirkas, Sausio 13-osios ir kitus svarbius istorinius įvykius.

MŪSŲ INF.

Dainavos apygardos partizanai

1949 metais vasario 16 d. Radviliškio rajone Markučių kaime, Lietuvos partizanų vadų sąskrydyje, Lietuvos teritorija buvo padalinta į devynias karines apygardas – Dūkų regionas jau anksčiau buvo pavadintas Dainavos apygarda, kurioje veikė dvi Šarūno ir Merkio rinktinės (pastaroji, žuvus pulkininkui Juozui Vitkui-Kazimieraičiui, buvo pavadinta jo vardu); Merkio rinktinėi priskirti 4 batalionai: Varėnos, Merkinės, Druskininkų ir Marcinkonių

Varėnos batalione buvo trys būriai: Jono Jakubavičiaus-Rugio, Adolfo Baublio-Merkio ir Felikso Daugirdo-Šarūno.

Alytaus apskrities Varėnos valsčiaus nutautinimui didelę įtaką turėjo devynioliktą šimtmečio pabaigoje įkurtas carinės Rusijos karinis poligonas. Iš didžiųjų miestų į Varėną pradėjo plūsti įvairaus plauko vertelgos bei kriminaliniai nusikaltėliai. Prasidėjo besaikis ginklavimas, nusikalstamumas, buvo išjudinti gražūs lietuviškų papročių bei dorovės pamatai.

Patriotinis ir kultūrinis gyvenimas prasidėjo, kai iš carinės kariuomenės į Varėną sugrįžo aukšto rango karininkas Andrius Ryliškis. Kartu su kaimo mokytojais subūrė jaunimą į Šaulių sąjungą, ateitininkų, jaunlietuvių organizacijas, jaunųjų ūkininkų ratelius ir pagaliau į politinę Tautininkų sąjungą. Veikliausi buvo šauliai. Kiekviename kaime buvo sudarytos jų grupės. Į Varėnoje pastatytus gražius šaulių namus, kuriuose veikė biblioteka-skaitykla, sueidavo jaunimas, rengė spektaklius.

Šauliai suorganizavo pučiamųjų orkestrą.

Tačiau valsčiaus nepamiršo ir bolševikai. Antanas Sniečkus Kauno kalėjime susipažino su kriminaliniu nusikaltėliu Tomu Tamulevičiumi ir jam pavedė Varėnos apylinkėse kurti komunistų partijos grupes. Į šią veiklą buvo įtraukta nuo caro laikų slaviškais pavardėmis Varėnoje užsilikusios pilkos asmenybės. Varėnos šauliai nesitaikstė su išdavikiška jų veikla. Visi Varėnos apylinkių komunistai 1938 metais atsidūrė Dimitravo darbo stovykloje.

1940 metais okupavus Lietuvą bolševikams, T. Tamulevičius, nebaigęs nei pradinės mokyklos, buvo paskirtas vadovauti Alytaus apskrįčiai. Jo brolis Bolius tapo apskrities saugumo viršininku. Ilgai nedelsė bolševikų statybiniai. Jau 1940 metų liepos 13 dieną suėmė A. Ryliški, o rugpjūčio 16-ąją pradėjo suiminėti aktyviausius šaulius, mokytojus bei kitas šviesesnes asmenybes. Kiek vėliau daug jaunų vyrų pradėjo slapstyti ir šitaip iki karo pradžios išvengė represijų.

1944 metų sausio 13 dieną lietuvių tautos patriotas generolas Povilas Plechavičius po ilgų derybų su vokiečiais sutiko organizuoti vietinę rinktinę ir jai vadovauti su sąlyga, kad kariuomenė nebus panaudota Rytų fronte. Mūsų valsčiaus jaunimas aktyviai stėjo į šią kariuomenę, bet likimą gana greitai nulėmė patys vokiečiai, apgaulingai sumanę pasiųsti į Rytų frontą. Generolas P. Plechavičius slapta įsakymu vietinę rinktinę paleido ir už tai buvo įkalintas koncentracijos stovykloje. „Plechavičiukai“ į namus grįžo ginkluoti. Išvis mūsų valsčiuje ginklų problemos nebuvo, nes buvusiam cariniam poligone bolševikai dislokavo keletą divizijų, o vėliau iš Alytaus kareivinių į jį perkėlė ir reguliariosios kariuomenės lietuvių pulką. Jau pirmą karą dieną vokiečiai užėmė Varėną. Raudonarmiečiai išsilakstė į visas puses palikę ginklų sandėlius. Tuo pasinaudojo aplinkiniai gyventojai, apsirūpinę įvairiausiais ginklais ir šaudmenimis.

Bus daugiau

Vytautas KAZIULIONIS